

Nr 122.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till statens försöksgårdar för budgetåret 1954/55 m. m.; givnen Stockholms slott den 5 mars 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Sam. B. Norup.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att för budgetåret 1954/55 skall anvisas dels å driftbudgeten ett förslagsanslag av 407 000 kronor till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar, dels å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket ett investeringsanslag av 170 700 kronor till Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar.

Vidare tillstyrkes, att Kungl. Maj:t och kronan skall såsom gåva emottaga vissa för den beslutade försöksgården vid Sunne i Värmlands län avsedda fastigheter. Förvaltningen av fastigheterna anses tills vidare böra uppdragas åt lantbruksnämnden i länet.

Slutligen anmäles i propositionen en på föranstaltande av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök utarbetad promemoria med vissa förslag angående avdelningen vid Wiad. Av skäl, som närmare anges i propositionen, har emellertid dessa förslag icke ansetts böra föranleda någon åtgärd.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, frågor angående anslag till statens försöksgårdar för budgetåret 1954/55 m. m. samt anför därvid följande.

I. Inledning.

Vid behandlingen av anslaget till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar i årets statsverksproposition (IX ht p. 27) anmälde jag dels högskolestyrelsens anslagsskrivelse den 31 augusti 1953 för budgetåret 1954/55, såvitt avsåg ifrågavarande ändamål, dels skrivelser den 26 och den 27 augusti samma år från högskolestyrelsen med vissa äskanden å tilläggsstat för innevarande budgetår avseende Öjebyns och Stenstugu försöksgårdar. Jag framhöll därvid, att Röbbäcksdalsutredningen ämnade inom den närmaste tiden avgiva vissa förslag berörande Röbbäcksdalens försöksgård m. m. samt att dessa förslag kunde komma att påverka medelsbehovet under anslaget. Med hänsyn därtill föreslog jag, att anslaget i riksstatsförslaget endast skulle uppföras med beräknat belopp. Tillika uttalade jag, att med de å tilläggsstat begärda medelsanvisningarna syntes kunna anstå till budgetåret 1954/55.

Vidare anmälde jag i statsverkspropositionen å kapitalbudgeten (jordbruksdepartementet, p. 3) en skrivelse den 5 oktober 1953, däri högskolestyrelsen äskat anslag för budgetåret 1954/55 till Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar. Med hänsyn till att nyssnämnda utrednings förslag jämväl kunde få betydelse för medelsbehovet för detta ändamål anförde jag, att även ifrågavarande anslag syntes böra uppföras med beräknat belopp i riksstatsförslaget.

I enlighet med min hemställan föreslog därefter Kungl. Maj:t riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1954/55 beräkna till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöks-

gårdar ett förslagsanslag av 407 000 kronor samt till Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar ett investeringsanslag av 79 700 kronor.

Jag torde nu få återkomma till dessa anslagsfrågor.

Med skrivelse den 26 januari 1954 har Röbbäcksdalsutredningen överlämnat betänkande med förslag rörande utbyggnad av en central forskningsinstitution för norrländska jordbruksfrågor m. m.: del III. Vid betänkandet var fogad en av byggnadsstyrelsen utarbetad promemoria angående vissa byggnadsarbeten för försöksgården vid Röbbäcksdalen. Över betänkandet och promemorian har remissutlåtanden avgivits av ett stort antal myndigheter och sammanslutningar. Remisstiden utgick emellertid först helt nyligen. Det är därför icke möjligt att avsluta beredningen av ärendet inom sådan tid, att några förslag i ämnet kan föreläggas årets riksdag. Med anledning av vad som anförts av byggnadsstyrelsen i dess nyssnämnda promemoria ämnar jag dock upptaga den där berörda frågan om ytterligare medel till vissa redan beslutade byggnadsföretag. Därjämte kommer jag att omnämna ett par punkter i betänkandet, vilka anknyter till högskolestyrelsens äskanden.

I detta sammanhang torde jag vidare få till behandling upptaga en skrivelse den 20 oktober 1953 från Stora Sunne kommun och Sunne köping, Värmlands län, däri staten såsom gåva hembjudes vissa fastigheter för att användas såsom statlig försöksgård. Över skrivelsen har utlåtanden avgivits av överinspektören för försöksväsendet samt statskontoret. I anslutning till nämnda skrivelse torde även få anmälas en framställning den 10 december 1953 från Värmlands läns hushållningssällskap om åtgärder för att igångsätta verksamheten vid samma försöksgård.

Slutligen torde jag här få redovisa en av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök med skrivelse den 18 augusti 1953, därvid bland annat fogats yttrande av lärarkollegiet, överlämnad promemoria med förslag till omorganisation och upprustning av forsknings- och försöksverksamheten vid Wiad. Promemorian har upprättats av en utav högskolestyrelsen särskilt tillsatt kommitté, som antagit namnet 1952 års Wiadskommitté. Över promemorian samt högskolestyrelsens skrivelse har utlåtanden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, styrelserna för veterinärhögskolan och statens veterinärmedicinska anstalt, Svenska fåravelsföreningen samt Svenska husdjurskonsulentföreningen. Styrelsen för veterinärhögskolan har såsom eget utlåtande åberopat ett yttrande av högskolans lärarkollegium.

II. Högskolestyrelsens framställningar om anslag till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar.

Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 298 000 kronor. Beträffande bestämmelserna för anslaget disposition torde få hänvisas till statsliggaren s. 769. För budgetåret 1952/53 var anslaget upptaget med 204 000 kronor. Medelsåtgången uppgick under samma budgetår till 207 398 kronor.

I sin förut nämnda skrivelse den 31 augusti 1953 hemställer *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*, att anslaget skall höjas med 69 300 kronor till 367 300 kronor enligt följande beräkning.

	1953/54	Ökning	Minskning
1. Kostnader för försöksverksamheten:			
a) Stenstugu	—	2 000	
b) Röbbäcksdalen	2 000	10 000	
c) Övriga försöksgårdar	128 400	3 500	
2. Kostnader för investeringar:			
a) Stenstugu	—	27 500	
b) Röbbäcksdalen	45 000		8 000
c) Övriga försöksgårdar	61 000	—	—
3. Särskilda uppborndsmedel:			
a) Stenstugu	—		75 000
b) Röbbäcksdalen	10 000		10 000
c) Övriga försöksgårdar	900 000		64 000
4. Kostnader för jordbruksdriften:			
a) Stenstugu	12 000	63 000	
b) Röbbäcksdalen	28 000	10 000	
c) Övriga försöksgårdar	843 600	64 900	
5. Fast försöksverksamhet i Norrlands inland	25 000	45 400	
		226 300	157 000
		+ 69 300	

6. Därjämte äskar *högskolestyrelsen* i skrivelsen den 26 augusti 1953 ett belopp av 50 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår till inköp av nötkreatur vid Öjebyns försöksgård.

7. I skrivelsen den 27 augusti 1953 hemställer *högskolestyrelsen* slutligen, såvitt nu är i fråga, att för inköp av levande inventarier vid Stenstugu försöksgård skall, likaledes å tilläggsstat för löpande budgetår, anvisas 32 000 kronor.

Av högskolestyrelsens motiveringar för de olika yrkandena må här återgivas följande.

1 a. Försöksverksamheten vid Stenstugu försöksgård beräknas kunna påbörjas i mindre omfattning under nästa budgetår.

1 b och 2 b. Beträffande dessa poster hänvisar högskolestyrelsen till Röbbäcksdalsutredningens beräkning av medelsbehovet för ändamålen, varom närmare redogörelse lämnas i det följande.

1 c. Försöksverksamheten vid Offers försöksgård har särskilt hårt drabbats av löneförhöjningar och prisstegringar. För att verksamheten skall kunna uppehållas i nuvarande omfattning, anses därför en höjning av medelsanvisningen till gården med 3 500 kronor nödvändig.

2 a. Beloppet avses för inköp av en stallgödselspridare (2 500), en skörde-tröska med rivare (11 000), en betupptagare (3 500), ett par vinterkälkar

(400), en gröpkvarn (800), en sädesrensmaskin (600), en kapklinga med stativ (700) samt 100 grisar (8 000). Ifrågavarande inventarier är nödvändiga för jordbruksdriften vid gården.

2 c. Högskolestyrelsen erinrar om sin år 1950 framlagda plan angående erforderliga inventarieanskaffningar för de statliga försöksgårdarna under budgetåren 1951/52—1953/54. Bortses från den numera nedlagda Gisselås försöksgård beräknades de sammanlagda kostnaderna för att genomföra planen till 192 325 kronor. Härav har hittills anvisats 155 800 kronor. Dessutom har 12 000 kronor ställts till förfogande för vissa dräneringsarbeten vid Lanna försöksgård, vilka arbeten icke var medtagna i planen.

Enligt vad högskolestyrelsen uppger har numera verkställt utredning av behovet utav inventarieanskaffningar jämväl för budgetåren 1954/55—1956/57. Kostnaderna för denna nya investeringsplan slutar å 202 300 kronor. Högskolestyrelsen har emellertid beslutat, att planen skall överarbetas för att kostnaderna om möjligt skall kunna nedbringas.

I avbidan på denna överarbetning beräknar högskolestyrelsen ett oförändrat belopp av 61 000 kronor för ändamålet för nästa budgetår. Av beloppet avses till en början skola bestridas kostnaderna för återstående anskaffningar enligt den gamla investeringsplanen. Såsom framgår av det föregående skulle härför erfordras (192 325 — 155 800 =) 36 525 kronor. Med hänsyn till de prisstegringar, som inträtt efter de ursprungliga kostnadsberäkningarna, upptager emellertid högskolestyrelsen nu 40 000 kronor för ändamålet. För fortsatt täckdikning vid Lanna försöksgård beräknas 8 000 kronor. Återstående 13 000 kronor avses för de mest trängande inventarieanskaffningarna enligt den nya investeringsplanen.

3 a och 4 a. För innevarande budgetår har icke beräknats några särskilda uppbördsmedel från denna gård. Under nästa budgetår väntas emellertid dylika medel komma att inflyta till ett belopp av 75 000 kronor. Då samtidigt kostnaderna för jordbruksdriften antages öka med 63 000 till 75 000 kronor, innebär högskolestyrelsens förevarande förslag en utgiftsminskning å (75 000 — 63 000 =) 12 000 kronor.

3 b och 4 b. I fråga om denna gård beräknar högskolestyrelsen, att såväl de särskilda uppbördsmedlen som kostnaderna för jordbruksdriften skall öka med 10 000 kronor eller från 10 000 respektive 28 000 kronor till 20 000 respektive 38 000 kronor. Även under nästa budgetår väntas alltså ett underskott å jordbruksdriften med 18 000 kronor.

3 c och 4 c. Här antages uppbördsmedlen komma att stiga med 64 000 kronor till 964 000 kronor samt kostnaderna för jordbruksdriften med 64 900 kronor till 908 500 kronor. Detta innebär en utgiftsökning å 900 kronor. Skulle emellertid det i statsverkspropositionen under högskolans avlöningsanslag (IX ht 1954 s. 47 under 7) redovisade förslaget att överföra bokhållaren vid Wiad till nämnda anslag icke bifallas, ökar kostnaderna för jordbruksdriften med ytterligare 11 400 kronor. Anledningen till kostnadsstegringen är, att man vid vissa gårdar måste räkna med minskade inkomster på grund av fallande spannmålspriser. Någon sänkning av omkostnaderna anses icke möjlig.

5. Av det under denna punkt upptagna beloppet avses 26 500 kronor för inredning av byggnader vid Torsta, 9 900 kronor för utrustning samt 9 000 kronor för arbetskraft.

Till motivering för yrkandena anför högskolestyrelsen, att det icke är möjligt att med de begränsade medel, vilka nu står till förfogande för ifrågasvarande verksamhet, bedriva denna på ett tillfredsställande sätt i enlighet med de av 1952 års försökskommitté uppdragna och av 1953 års riksdag godkända riktlinjerna (Prop. 155, Rskr. 308). Det är sålunda nödvändigt, att de av nämnda kommitté föreslagna ändrings- och inredningsarbeten vid Torsta, vartill medel icke blev anvisade, kommer till utförande samt att ytterligare medel anslås till inköp av inventarier. Om någon verksamhet vid andra försöksplatser än Torsta skall kunna komma till stånd, måste enligt högskolestyrelsen vidare den av kommittén upptagna stationsvagnen inköpas. Slutligen är en höjning av den för tillfällig arbetskraft avsedda posten (nu 6 000 kronor) nödvändig, eftersom det för verksamhetens genomförande erfordras att försöksledaren har två biträden till sitt förfogande under försökssäsongen.

6. Detta yrkande har föranletts av en framställning till högskolestyrelsen från försöksgårdsföreståndaren. Denne har erinrat om att gårdens nya ekonomibyggnad, som beräknats vara färdig under hösten 1953, kommer att inrymma 75 båsplatser för vuxna nötkreatur. Detta innebär en ökning med cirka 50 båsplatser. För närvarande finns emellertid blott 28 vuxna djur å gården, enär djurstammen på grund av det sistförflutna, katastrofalt dåliga skördeåret måst till stora delar säljas för att erforderliga kontanter skulle bli tillgängliga. Föreståndaren har anfört, att det av flera skäl är ytterst viktigt, att de nya utrymmena tages i anspråk. Sålunda har han, bland annat, erinrat om att gården hittills haft stora överskott av hö, som under senare år endast kunnat säljas med avsevärda förluster. Detta skulle undvikas, om höet i stället användes till foder åt gårdens egna djur. Vidare har framhållits, att för bygden viktiga försöksspörsmål på utfodringsområdet sedan länge väntat på sin lösning. De försök, som i sådant syfte planerats, skulle emellertid få dröja ännu många år, om de skulle baseras blott på egen djuruppfödning. På grund av det anförda har föreståndaren hemställt, att å tilläggsstat till löpande budgetår skall anvisas 50 000 kronor för inköp av cirka 40 kor och äldre kvigor samt en tjur eller tjurkalv.

För egen del ansluter sig högskolestyrelsen till vad föreståndaren anfört och tillstyrker framställningen.

7. Ifrågasvarande belopp avses för inköp av 2 draghästar (4 000), 15 kor (21 000), 5 kvigor (5 000) samt 5 kalvar (2 000). Högskolestyrelsen framhåller, att angivna kreatursbestånd i och för sig är för litet men att det beräknas kunna utökas genom uppfödning på gården.

Såsom nyss nämnts har högskolestyrelsen beträffande kostnaderna för försöksverksamheten respektive investeringar vid Röbbäcksdalens försöksgård hänvisat till Röbbäcksdalsutredningen (punkterna 1 b och 2 b). Med

anledning härav torde här i korthet få återgivas, vad utredningen i dessa hänseenden anfört i sitt förut omförmälda betänkande.

Beträffande försökskostnaderna anför utredningen, att det fortfarande är synnerligen vanskligt att beräkna det framtida medelsbehovet under vissa delposter för ändamålet. Utredningen har därför uppgjort en preliminär årlig stat för de första verksamhetsåren med mera begränsad verksamhet och har därvid för budgetåret 1954/55 kommit till en nettoutgift av 21 600 kronor för försöksverksamheten, utgörande skillnaden mellan kostnader å 23 100 kronor och inkomster av skördeprodukter å 1 500 kronor. Av kostnaderna avses 7 200 kronor för arbetslöner åt tre man under fyra månader, 600 kronor för inköp av förnödenheter och förbrukningsartiklar, 300 kronor för inköp av döda inventarier, 200 kronor för underhåll av byggnader, 2 000 kronor för analyskostnader, 5 100 kronor för ersättning (arealavgifter) till gården för försöksjord samt 7 700 kronor för allmänna omkostnader (t. ex. bränn- och smörjoljor, lejt dragarbete, frakt och emballage, administration och kontorsmateriel samt elektricitet och bränsle etc.). Enligt utredningen bör emellertid vissa arealavgifter samt en del arbetslöner och allmänna omkostnader gottskrivas jordbruksdriften och underskottet därå sålunda i motsvarande grad kunna minskas. Vidare framhålles, att samtidigt som försöksverksamheten under de nästföljande åren når full omfattning och anslagsbehovet därför ökar, torde underskottet på jordbruksdriften kunna nedbringas med ungefär samma belopp. Utredningen anser därför för sin del, att försökskostnader och driftunderskott under de närmaste åren kan beräknas till en sammanlagd årlig nettoutgift av 30 000 kronor. Då underskottet å jordbruksdriften beräknats till 18 000 kronor för budgetåret 1954/55 (se punkterna 3 b och 4 b i det föregående), uppgår medelsbehovet till försöksverksamheten för nästa budgetår till (30 000 — 18 000 =) 12 000 kronor, vilket belopp högskolestyrelsen upptagit för ändamålet.

Vad härefter angår investeringskostnaderna erinrar utredningen om att den i sitt närmast föregående delbetänkande (II) beräknat 32 000 kronor för anskaffning av försöksutrustning samt 60 000 kronor för inköp av djurbesättning. Härav har för innevarande budgetår anvisats 10 000 respektive 30 000 kronor. Då medelsanvisningen för inköp av återstående djur bör delas lika på två år, erfordras alltså, såsom högskolestyrelsen angivit, till investeringar vid Röbbäcksdalen $(32\ 000 - 10\ 000 + \frac{60\ 000 - 30\ 000}{2} =)$ 37 000 kronor för nästa budgetår. Härutöver föreslår utredningen, att 2 500 kronor anvisas för komplettering av handbiblioteket.

III. Högskolestyrelsens framställning om anslag till Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar.

För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket anvisats ett investeringsanslag av 45 000 kronor till Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar.

I sin skrivelse den 5 oktober 1953 hemställer styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, att för ifrågavarande ändamål skall anvisas ett investeringsanslag av 516 200 kronor för nästa budgetår. Anslaget avses skola disponeras enligt följande fördelning.

1. Flahults försöksgård:			
a)	Nytt vagnslider	25 000	
b)	Inredning av garage	2 000	
c)	Kompletteringsarbeten å potatiskällare	6 000	33 000
2. Offers försöksgård:			
a)	Ombyggnad av arbetarbostäder	70 000	
b)	Utbyte av panna i föreståndarbostad	2 900	
c)	Målning av föreståndarbostad och rättarbostad	5 600	78 500
3. Öjebyns försöksgård:			
a)	Ombyggnad av äldre ekonomibyggnad	100 000	
b)	Kostnader för torrlägningsföretag	20 000	120 000
4. Wiads försöksgård:			
	Maskinhall m. m.		75 000
5. Ugerups försöksgård:			
	Oljeeldningsaggregat		3 200
6. Stenstugu försöksgård:			
a)	Ytterligare anslag till mangårdsbyggnad	80 000	
b)	Enkel inredning av gamla ladugården till svinhus m. m.	22 000	
c)	Silosbyggnad	5 000	
d)	Assistentbyggnad	70 000	177 000
7. Röbbäcksdalens försöksgård:			
a)	Ytterligare anslag till svinhus	20 000	
b)	Utredningskostnader för djurstallar	9 500	29 500
			Summa kronor 516 200.

De under 1 a—c och 5 upptagna förslagen framställdes även i anslags-
 äskandena för innevarande budgetår. Beträffande motiveringarna för dessa
 förslag torde därför få hänvisas till 1953 års kapitalbudget, jordbruksdepar-
 tementet, s. 13 under 1 a—c och 3. Kostnaderna för byggnadsföretagen vid
 Flahult beräknas dock nu till något högre belopp än förra året.

Av vad högskolestyrelsen anfört till stöd för övriga yrkanden må åter-
 givas följande.

2 a. Vid gården finnes, bland annat, en äldre arbetarbostad, inrymmande
 en bostad om 2 rum och kök samt två bostäder om 1 rum och kök. Bygg-
 naden är omodern och i mindre gott skick. Enligt högskolestyrelsen bör i
 byggnaden inrymmas 3 lägenheter om 2 rum, kök, tambur och tvättrum
 med w.c. samt 1 lägenhet om 1 rum och tambur för en ogift lantarbetare.
 Dessutom bör i källaren inredas matkällare för tre familjer samt i tvätt-
 huset ett gemensamt badrum. De sammanlagda kostnaderna beräknas till
 70 000 kronor.

2 b. Pannan i föreståndarbostaden har varit i bruk mer än 20 år. Det är
 nu nödvändigt att byta ut den, när den är sönderbränd. Kostnaderna be-
 räknas till 2 500 kronor för pannan och 400 kronor för byggnadsarbeten.

2 c. Såväl föreståndarbostaden som rättarbostaden måste ommålas ut-
 väändigt. Kostnaderna härför uppgår till 5 600 kronor.

3 a. Till uppförande av en ny ekonomibygnad vid Öjebyns försöksgård anvisade 1951 års riksdag 200 000 kronor (1951 års kapitalbudget, jordbruksdepartementet, p. 2). Sedermera anförde emellertid högskolestyrelsen i skrivelse den 28 augusti 1952, att ytterligare 181 500 kronor erfordrades för ändamålet. Skrivelsen anmäldes i propositionen nr 2 till 1953 års riksdag angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1952/53, bil. 17, p. 2. Beträffande högskolestyrelsens motivering torde därför få hänvisas till nämnda sammanhang. Här må blott nämnas, att kostnadsökningen berodde dels på inträdda prisstegringar, dels på att vissa utvidgningar av byggnadsprogrammet ifrågasattes. På min hemställan föreslog därefter Kungl. Maj:t riksdagen att till täckande av prisstegringarna anvisa ytterligare 80 000 kronor till ifrågavarande byggnadsföretag. Förslaget bifölls av riksdagen (Rskr. 39). Några medel till de föreslagna utvidgningarna av företaget anvisades sålunda icke.

Högskolestyrelsen hemställer nu, att 100 000 kronor skall ställas till förfogande för att fullfölja det i skrivelsen den 28 augusti 1952 framlagda programmet. Därvid framhålles, att det är av stor vikt för ekonomien vid gården, att samtliga ekonomibygnader iordningställes.

3 b. Den 12 juni 1953 utfördes syneförrättning rörande utdikning av visst område kring Breviksbäcken vid Öjebyn. Mot synebeslutet har besvär ej anförts. Genom torrläggningföretaget har cirka 25 hektar åker och 34 hektar övrig mark vid försöksgården beräknats skola förbättras. Enligt värderingslängden uppgår kostnaderna för företaget till 19 039 kronor 72 öre för gårdens del, vartill kommer andel i förrättningskostnaden med 917 kronor 28 öre. Det under förevarande punkt begärda beloppet avses för att bestrida sagda kostnader, i runt tal sammanlagt 20 000 kronor.

4. Vid Wiad finnes icke någon maskinhall, varför redskapen för närvarande förvaras i flera provisoriska lokaler. Förslag har emellertid uppgjorts till en dylik hall, inrymmande maskinavdelning, smedja, snickarverkstad, garage samt plats för bränsleförråd m. m. Kostnaderna för byggnaden uppskattas till 75 000 kronor. Det må vidare nämnas, att medel för ändamålet begärdes även i anslagsäskandena för innevarande budgetår, men framställningen bifölls ej (1953 års kapitalbudget, jordbruksdepartementet, s. 14 under 4).

6 a. För ettvarvt av budgetåren 1951/52 och 1952/53 har anvisats ett anslag av 100 000 kronor till upprustning av ifrågavarande försöksgård (1951 års kapitalbudget, jordbruksdepartementet, p. 2; Prop. 1952: 77, Rskr. 403). Förstnämnda belopp har tagits i anspråk för avdikning av tomtmark, oundgängliga reparationsarbeten samt uppförande av ny ladugårdsbyggnad, medan det senare beloppet är avsett för reparation och ombyggnad av, bland annat, mangårdsbyggnaden. Denna är nämligen på grund av angrepp av röta och husbock i så dåligt skick, att en upprustning snarast bör komma till stånd. Uppgjort förslag till ombyggnad och reparation av mangårdsbyggnaden slutar emellertid på ett belopp av 166 942 kronor. Då till detta belopp bör läggas 13 058 kronor för arkitektervode och kontroll m. m., be-

höver till nämnda byggnad anvisas ytterligare (166 942 + 13 058 — 100 000 =) 80 000 kronor.

6 b. Enligt den uppgjorda planen för gården skall den gamla ladugården omändras till svinstall. Kostnaderna härför kan uppskattas till 22 000 kronor, varav för enkel inredning 15 000 kronor samt för nödvändiga reparationsarbeten 7 000 kronor.

6 c. Beloppet avses för silosbyggnad till den nya ladugården.

6 d. Ifrågavarande byggnad är avsedd för den assistent, som planenligt skall vara anställd vid gården.

7 a. Vid 1952 års riksdag anvisades 975 000 kronor till vissa byggnadsarbeten vid ifrågavarande försöksgård (Prop. 77, Rskr. 403). Av detta anslag beräknades ett belopp av 25 000 kronor för ett svinstall. Sedan byggnadsstyrelsen efter samråd med högskolestyrelsen uppgjort ritningar till, bland annat, svinstallet, medgav Kungl. Maj:t den 26 juni 1953, att detta finge uppföras med anlitande av för ändamålet anvisade medel och med beaktande av den kostnadsram, som godkänts av 1952 års riksdag. Ifrågavarande byggnadsarbete skulle dock planläggas på sådant sätt, att svinstallet framdeles, om så befundes önskvärt, skulle kunna utökas i enlighet med byggnadsstyrelsens ritningar.

Högskolestyrelsen anför nu att det är angeläget, att svinstallet utbygges enligt byggnadsstyrelsens förslag snarast möjligt, och hemställer i anslutning härtill, att ett belopp av 20 000 kronor skall anvisas för ändamålet.

I detta sammanhang må nämnas, att *Röbäcksdalsutredningen* i sitt förut anmälda delbetänkande erinrat om högskolestyrelsens förevarande yrkande. Med hänsyn härtill har utredningen för sin del i sina förslag icke räknat med ifrågavarande byggnadsföretag.

7 b. Lantbruksförbundets byggnadsförening u. p. a. har utarbetat skissförslag till djurstallar vid försöksgården jämte preliminära kostnadsberäkningar och för uppdraget begärt ersättning med 9 409 kronor 51 öre. Då detta belopp icke torde kunna rymmas inom anvisade anslag, hemställer högskolestyrelsen, att i avrundat tal 9 500 kronor skall anvisas för ändamålet.

IV. Vissa byggnadsfrågor rörande Röbäcksdalens försöksgård.

Såsom tidigare nämnts anvisade 1952 års riksdag 975 000 kronor till vissa byggnadsarbeten vid Röbäcksdalens försöksgård. Av dessa medel avsågs 200 000 kronor för ekonomibyggnader, däribland ett svinstall, 70 000 kronor för driftsledarbostad samt 100 000 kronor för diverse yttre arbeten.

I den vid Röbäcksdalsutredningens senast avgivna betänkande fogade promemorian anför *byggnadsstyrelsen*, att det icke lyckats att erhålla lägre anbud å nyssnämnda ekonomibyggnader än 350 000 kronor, inberäknat kostnader för arvoden, administration och oförutsett. Även driftsledarbostaden

har beräknats draga betydligt större kostnader än som kan täckas av för ändamålet anvisade medel eller 90 000 kronor.

Med anledning av denna avsevärda ökning av de ursprungligen beräknade kostnaderna har emellertid *byggnadsstyrelsen* i samråd med *Röbäcksdalsutredningen* verkställt undersökning av möjligheterna att nedbringa dessa. Resultatet av denna undersökning har redovisats i en den 25 februari 1954 dagtecknad promemoria. I denna anföres, att kostnaderna för ekonomibyggnaderna kan begränsas till 265 000 kronor genom minskning och förenkling av byggnaderna. Även kostnaderna för driftsledarbostaden har befunnits möjliga att nedbringa. Enligt infordrat anbud, avseende bostadens uppförande i monteringsfärdigt materiel, kan nämligen en dylik bostad erhållas för 76 000 kronor. Därvid är dessutom att märka, att enligt detta anbud i bostadshuset även skall ingå de kontorsutrymmen, som ursprungligen avsetts skola förläggas till annan byggnad. De nu framlagda förslagen innebär alltså, att merkostnaderna hålles inom en ram av $(265\ 000 - 200\ 000 + 76\ 000 - 70\ 000 =)$ 71 000 kronor.

Om nu ifrågavarande byggnader skall utföras såsom en etapp för sig, tillkommer emellertid kostnader, avseende för byggnaderna nödvändiga yttre arbeten såsom förbättring av vägar, vatten och avlopp samt elkraft. Av dessa kostnader beräknar byggnadsstyrelsen, att 120 000 kronor skall bestridas av statsmedel. Därav utgör 20 000 kronor direkta merkostnader till följd av ekonomibyggnadernas och driftsledarbostadens hänförande till en särskild etapp. Denna kostnad skulle alltså undvikas om, såsom både byggnadsstyrelsen och Röbäcksdalsutredningen i och för sig anser mest fördelaktigt, företagen finge ingå i en större första etapp. Däremot kan återstående belopp avräknas från kostnaderna för den fortsatta utbyggnaden av forskningsinstitutionen vid Röbäcksdalen.

Alternativet att utföra ekonomibyggnaderna och driftsledarbostaden vid Röbäcksdalens försöksgård såsom en särskild byggnadsetapp beräknas följaktligen erfordra en ytterligare medelsanvisning å $(71\ 000 + 120\ 000 =)$ 191 000 kronor. Det bör härvid anmärkas, att vid denna beräkning hänsyn icke tagits till det av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök begärda beloppet å 20 000 kronor för utbyggnad av det i ekonomibyggnaderna ingående svinstallet.

I promemorian framhålles slutligen, att samtliga beräkningar är baserade på lägsta inkomna anbud. Dessa är emellertid ej längre giltiga, varför nya anbud måste infordras före arbetenas påbörjande. Huruvida likvärdiga anbud då kan erhållas, blir givetvis beroende av de vid denna tidpunkt föreliggande förutsättningarna för arbetenas bedrivande samt förhållandena på arbetsmarknaden.

V. Framställningarna rörande Sunne försöksgård.

Vid 1949 års riksdag beslöts, att en försöksgård skall inrättas å ett närmare angivet område av fastigheterna Sunne prästgård 1⁴ och 1⁵ samt Brårud 1⁷ och 1⁸ i Sunne socken, Värmlands län, vilket område Sunne köping och Sunne kommun förklarar sig beredda att som gåva överlämna till staten (Prop. 31, Rskr. 62).

I sin skrivelse den 20 oktober 1953 erbjuder *Sunne köping* och *Stora Sunne kommun* — som bildats av, bland annat, förutvarande Sunne kommun — staten att nu mottaga den mark, som köpingen och kommunen sålunda förbundit sig att skänka staten. Vid skrivelsen var fogade, bland andra, följande handlingar.

1. Kvittrerad köpehandling å Sunne Prästgård 1⁵ samt ett område om 62,75 hektar av Sunne Prästgård 1⁴, därå tecknats dels bevis om överlåtelse av ifrågavarande fasta egendom till Kungl. Maj:t och kronan utan ersättning, dels bevis om lagfart å Sunne Prästgård 1⁵, dels bevis om att lagfart sökts å området av 1⁴ men att ansökningen förklarats vilande i avbidan på områdets avskiljande från stamfastigheten genom laga lantmåteriförrättning.

2. Köpebrev för Kungl. Maj:t och kronan å Brårud 1⁷, därå tecknats bevis om att lagfart sökts å fastigheten men förklarats vilande på grund av dels tidigare vilande lagfart å viss del av fastigheten, dels att en vid överlåtelsen undantagen tomtplats icke blivit genom fastställd lantmåteriförrättning i laga ordning avskild.

3. Köpebrev för Kungl. Maj:t och kronan å Brårud 1⁸, därå tecknats bevis om lagfart å fastigheten.

4. Två skuldebrev, det ena lydande å 2 500 kronor och intecknat i Brårud 1⁷ (dock vilande beträffande den del av fastigheten, därå enligt vad nyss nämnts lagfarten förklarats vilande), det andra lydande å 3 000 kronor och intecknat i Brårud 1⁸.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Brårud 1⁷ och 1⁸ icke besväras av andra inteckningar än de båda nyss nämnda. Däremot saknas uppgift i nämnda hänseende i fråga om de båda övriga fastigheterna. Enligt köpehandlingarna har emellertid dessa överlåtits gravationsfria.

I skrivelsen framhålles, att ifrågavarande fasta egendom är tillgänglig för omedelbart tillträde. Vidare upplyses, att Sunne Prästgård 1⁵ och området av Sunne Prästgård 1⁴ för närvarande ingår i arrendepplåtelse av stamfastigheten, prästbostället Sunne Prästgård, men att i arrendekontraktet är stadgat, att arrendatorn är pliktig att mot viss nedsättning av arrendavgälden omedelbart frånträda arrendet av områdena, då dessa överlämnas till staten för försöksgårdsändamål.

Under åberopande av det genom olika utredningar sedan länge dokumenterade behovet av en försöksgård i förevarande del av landet hemställer köpingen och kommunen, att snara åtgärder vidtages för att verksamheten vid gården skall komma i gång.

Överinspektören för försöksväsendet framhåller, att 1949 års försöks-gårdskommitté ansett behovet av ifrågavarande försöksgård vara så stort, att den borde komma i turordning närmast efter den av kommittén lika-ledes föreslagna, numera inrättade försöksgården vid Stenstugu på Got-land. Under återopande härav förordar han, att förevarande fastigheter skall mottagas för att användas såsom försöksgård samt att desamma i av-bidan på verksamhetens igångsättande tills vidare skall förvaltas av lant-bruksnämnden i Värmlands län.

Statskontoret anför följande.

Kostnaderna för försöksgårdens bebyggelse och dränering m. m. uppskat-tades av 1949 års försöksgårdskommitté till 432 700 kronor. Utgifterna för en trädgårdsförsöksstation, avsedd att knytas till gården beräknades till 70 000 kronor. Dessa belopp innefattade emellertid ej utgifterna för inven-tarieanskaffning. Sammanlagt skulle de fasta anläggningarna alltså kosta 502 700 kronor. Därtill kom kostnader för fortsatt dränering av gården. Med tanke på försöksgårdens ekonomi ansåg kommittén det vara ett starkt önskemål, att skog förvärvades till gården, eftersom sådan helt saknades.

Nu angivna beräkningar är självfallet ej längre aktuella. Statskontoret har sålunda under hand inhämtat från byggnadsstyrelsen, att byggnadskost-naderna beträffande hus av trä under tiden den 1 januari 1950—den 30 juni 1953 stigit med i genomsnitt nära 45 procent. Anläggandet av försöksgården skulle följaktligen i nuvarande läge komma att draga väsentligt större kost-nader än man hade anledning räkna med vid tidpunkten för statsmakter-nas beslut om inrättande av gården. I nuvarande hårt ansträngda budget-ära läge kan statskontoret därför ej tillstyrka, att åtgärder vidtages för att inrätta försöksgården inom den närmaste framtiden. Under alla omständig-heter bör eventuella dispositioner för fortsatt realiserande av planerna på försöksverksamheten föregås av en fullständig utredning rörande anlägg-nings- och driftkostnaderna.

Under hand har vidare inhämtats, att enligt gällande arrendekontrakt mellan arrendatorn av prästbostället Sunne Prästgård och vederbörande pastorat det årliga arrendet för prästbostället skall nedsättas med 1 000 kro-nor, då de delar av bostället, vilka ingår i den blivande försöksgården, över-lämnas till staten. Med hänsyn härtill och då dessa markområden redan är lagfarna för kronan kan det ifrågasättas, om icke 1 000 kronor av det årliga arrendebeloppet nu bör komma statsverket till godo.

I likhet med överinspektören för försöksväsendet vill statskontoret slut-ligen föreslå, att de för försöksgården avsedda fastigheterna tills vidare skall förvaltas av lantbruksnämnden i Värmlands län.

Såsom förut nämnts har frågan om att inrätta en försöksgård vid Sunne jämväl upptagits av *Värmlands läns hushållningssällskap*. I sin i det före-gående omförmälda skrivelse hemställer sällskapet sålunda, att åtgärder skall vidtagas för att igångsätta verksamheten vid ifrågavarande gård snarast möjligt. Även sällskapet återopar till stöd härför behovet av en för-söksverksamhet inom det jordbruksområde, som gården är avsedd att re-presentera.

VI. 1949 års Wiadskommittés promemoria.

Nuvarande organisation m. m. Vid 1949 års riksdag (Prop. 41, Rskr. 347) beslöts, att institutet för husdjursförädling vid Wiad från och med den 1 januari 1950 skulle inordnas i lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Institutet skulle tills vidare under ledning av en laborator arbeta såsom en självständig avdelning under högskolans institution för avels- och raslära, numera benämnd institutionen för husdjursgenetik. Samtidigt därmed lades den av institutet ägda egendomen Wiad såsom särskild försöksgård under lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks förvaltning. Som ledare för jordbruksdriften anställdes en jordbruksföreståndare. Försöken förutsattes kunna skötas direkt från Ultuna. Det ekonomiska ansvaret för gårdens drift har sedermera (IX ht 1951 p. 28) ålagts ekonomidirektören vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.

Vid tiden för förstatligandet av institutet bedrevs därstädes forsknings- och försöksverksamhet dels med nötkreatur — i första hand studier över enäggitiga tvillingar — dels med svin och dels med får. I anslutning till försöken med får utfördes med anlitande av medel från särskilt statligt anslag undersökningar av ullens egenskaper. Verksamheten vid institutet var sålunda organiserad på tre avdelningar. Därjämte fanns särskilda laboratorier och avdelningar för ullanalys, kemiska undersökningar och statistiska bearbetningar m. m.

I enlighet med 1949 års riksdags beslut har svinavdelningen numera avvecklats. I övrigt fortgår emellertid för närvarande verksamheten i huvudsak oförändrad. Laboratorn och föreståndaren för avdelningen ger dock årligen en kurs för studerandena vid lantbrukshögskolans husdjurslinje och allmänna linje. Dessutom pågår vissa korsningsförsök med höns i samband med en av Wiads försöksgård bedriven praktisk hönsskötsel. Kostnaderna för dessa försök bestrides av inkomster från hönsskötseln.

Vid sidan av den statliga forsknings- och försöksverksamheten sker vid Wiad statistiska bearbetningar av material från de av hushållningssällskapens förbund, Sveriges seminföreningar och landets boskapsavelsföreningar utförda avkommeundersökningarna av tjurar samt från seminföreningarnas avelsutredningar.

Kommitténs förslag. Kommittén framhåller, att frågan om en omorganisation av verksamheten vid Wiad har aktualiserats av flera skäl. Sålunda är verksamheten vid avdelningen nu så omfattande och betydelsefull, att det kan ifrågasättas, huruvida icke föreståndaren bör erhålla professors tjänsteställning. Vidare har såväl denne som Svenska svinavelsföreningen och Svenska husdjurskonsulentföreningen hos högskolestyrelsen framfört önskemål om att avelsförsöken med svin skall återupptagas. En omprövning av frågan om ledningen och ansvaret för gårdens drift är även påkallad, eftersom det föreligger ett så starkt samband mellan forskningsverksamheten

och övrig verksamhet vid Wiad, att det är ofrånkomligt att forskningsavdelningen har ett stort inflytande på driften.

För sin del anser kommittén, att forsknings- och försöksverksamheten på det husdjursgenetiska området i och för sig är bäst betjänt av att verksamheten i sin helhet sammanföres till Ultuna. Detta är emellertid av olika skäl icke möjligt. Kommittén förordar därför, att Wiad skall bibehållas som förläggningssort för den verksamhet, som nu bedrivs där och vars tyngdpunkt utgöres av arbetet med nötkreatur. Försöksverksamheten med får bör enligt kommittén begränsas och framdeles, sedan fårbesättningen på grund av de ogynnsamma betingelserna för fårskötsel vid Wiad avvecklats, bedrivas i samarbete med enskilda innehavare av större fårbesättningar. Ullundersökningarna anser kommittén böra bibehållas vid Wiad. Alternativt ifrågasättes dock, att undersökningarna skall övertagas av lantbruksstyrelsen. Vidare förordar kommittén att försöksverksamheten med svin, varav stort behov föreligger, skall återupptagas samt att denna verksamhet skall förläggas till Wiad och få den omfattning, som därstädes befintliga, för ändamålet uppförda svinstallar medger.

Liksom för närvarande bör enligt kommittén en kurs för agronomie studerande ges vid Wiad. Där befintligt forsknings- och försöksmaterial ävensom Wiadavdelningens resurser i övrigt bör vidare göras tillgängliga för licentiat- och doktorandstuderande.

Beträffande Wiads försöksgård föreslår kommittén, att ett område om 8,5 hektar vid utgården Olberga skall ställas till statens jordbruksförsöks förfogande för mera fastliggande försök, avseende allmänna växtodlingsproblem för östra Mellansverige. Dessutom förordas, att erforderligt område för betesförsök får disponeras av jordbruksförsöken.

Efter ingående överväganden har kommittén vidare kommit till den uppfattningen, att avdelningen vid Wiad bör skiljas från institutionen för husdjursgenetik och bilda en fristående institution inom lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks ram. Den nya institutionen bör antingen organiseras som en med institutionen för husdjursgenetik parallellställd forsknings- och undervisningsinstitution eller som en försöksinstitution i likhet med statens jordbruksförsök och statens husdjursförsök. Då plats ansetts böra beredas för husdjursgenetisk försöksverksamhet, förordar kommittén sistnämnda alternativ.

I samband med omorganisationen av Wiadavdelningen bör enligt kommittén tjänsten såsom laborator och föreståndare i lönegrad Ca 34 ändras till en professorstjänst i lönegrad Co 14. Vidare föreslås, att överassistenttjänsten vid fåravdelningen skall överföras till svinavdelningen samt att två laboratoriebiträdestjänster skall inrättas, därav en vid fåravdelningen och en vid svinavdelningen.

Beträffande försöksgården hänvisar kommittén till djuravelsförsökens avsevärda inverkan på driftsresultatet och framhåller i anslutning därtill möjligheten av att helt eller delvis överföra det ekonomiska ansvaret för densamma från ekonomidirektören till föreståndaren. Denna fråga anses

emellertid böra bli beroende på graden av den senares lämplighet och intresse för uppdraget. Jordbruks- och betesförsöken förutsattes till en början kunna utläggas och skötas av personal vid statens jordbruksförsök.

Under förutsättning av att överassistenttjänsten vid fåravdelningen överföres till svinavdelningen, beräknar kommittén sålunda, att hela den föreslagna omorganisationen kan genomföras utan att annan personal än två laboratoriebiträden nyanställas. Detta medför en kostnadsökning, motsvarande avlöning åt nämnda båda biträden. Därutöver kommer emellertid omorganisationen att nödvändiggöra såväl en engångsutgift för utrustning av svinavdelningen som årliga utgifter för driften av denna. Sammanlagt beräknar kommittén kostnadsökningarna på grund av omorganisationen till 51 872 kronor i enlighet med följande uppställning.

Årliga kostnader.

L ö n e r.

1 professor i Co 14 i st. för en laborator i Ca 34	6 924	
2 laboratoriebiträden	16 608	23 532

D r i f t k o s t n a d e r.

Svinavdelningen	6 000	
Ersättning till Wiads egendom för intrång	12 000	18 000

E n g å n g s k o s t n a d e r.

Utrustning av svinavdelningen	10 340	
-------------------------------------	--------	--

Summa kronor 51 872.

Kommittén anför slutligen, att byggnadsbeståndet vid Wiad bör upprustas i samband med omorganisationen. Kostnaderna härför med undantag för en försökslada till statens jordbruksförsök, beträffande vilken utredning ännu icke verkställt, beräknas till sammanlagt 780 000 kronor. Enligt kommittén bör dessa kostnader intill ett belopp av 210 000 kronor bestridas av överskott å jordbruksdriften vid Wiad och återstående 570 000 kronor ur särskilda anslag.

Yttrandena. Rörande kommitténs förslag är meningarna delade bland remissinstanserna. Detta gäller såväl den ifrågasatta omorganisationen av Wiad som kommitténs uppläggning av den fortsatta verksamheten därstädes.

Omorganisationen tillstyrkes sålunda endast av *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (med undantag av en ledamot) samt av *Svenska husdjurskonsulentföreningen*, medan *statskontoret*, *lantbruksstyrelsen*, ledamoten av högskolestyrelsen, *generaldirektören Nordlander* samt *styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt* avstyrker kommitténs förslag i denna del. Ett av skälen för avstyrkandet har varit, att den nuvarande organisationen genomfördes så sent som den 1 januari 1950. Ej heller *lantbrukshögskolans och statens lantbruksförsöks lärarkollegium* anser sig kunna tillstyrka omorganisationsförslaget. Kollegiet förordar dock

för sin del, att avdelningen vid Wiad skall få en något friare ställning än hittills gentemot institutionen för husdjursgenetik vid högskolan samt att tjänsten som laborator och föreståndare vid avdelningen ändras till en professorstjänst. *Styrelsen för veterinärhögskolan* samt *Svenska fåravelsföreningen* berör icke organisationsfrågan.

Vad härefter angår *verksamheten* har kommitténs förslag om att avelsförsök med svin skall återupptagas i princip tillstyrkts av *alla remissinstanser*, som yttrat sig i frågan, *utom statskontoret*. I flera fall har remissinstanserna närmare utvecklat sin syn på denna fråga; särskilt gäller detta de båda veterinära myndigheterna.

Däremot har mera delade meningar rått beträffande försöksverksamheten med får. Sålunda anser *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök*, med instämmande av *statskontoret*, att ifrågavarande verksamhet bör helt nedläggas. *Lantbruksstyrelsen* uttalar, att om det av statsfinansiella skäl skulle visa sig nödvändigt att nedbringa utgifterna för forsknings- och försöksverksamheten på husdjursgenetikens område, minskningen i första hand bör gå ut över fårskötseln. Samtidigt framhålles emellertid, att många viktiga problem återstår att ytterligare undersöka på fårskötselns område. Sistnämnda synpunkt har å andra sidan föranlett *styrelserna för veterinärhögskolan* och *statens veterinärmedicinska anstalt*, *Svenska fåravelsföreningen* samt *Svenska husdjurskonsulentföreningen* att mer eller mindre kraftigt uttrycka sitt beklagande, om denna verksamhetsgren skulle inskränkas eller nedläggas. Från förstnämnda båda håll understrykes därvid tillika, att innan så sker bör möjligheter till försök med får på annat håll vara säkerställda. *Lantbrukshögskolans* och *statens lantbruksförsöks lärarkollegium* delar helt kommitténs uppfattning.

Beträffande ullundersökningarna ansluter sig *statskontoret*, *lantbruksstyrelsen*, *styrelsen för lantbrukshögskolan* och *statens lantbruksförsök* ävensom samma högskolas *lärarkollegium* till det av kommittén angivna alternativa förslaget att överflytta ifrågavarande undersökningar till förstnämnda styrelse.

Slutligen må nämnas, att förslagen om att Wiads försöksgård skall i viss utsträckning få utnyttjas av statens jordbruksförsök samt om att ansvaret för gårdens drift skall överflyttas på föreståndaren endast berörts av *lantbrukshögskolans* och *statens lantbruksförsöks lärarkollegium* samt *Svenska husdjurskonsulentföreningen*. Förslagen har därvid icke mött någon erinran i och för sig men från båda hållen har föreståndarens samtycke till åtgärderna förutsatts såsom nödvändigt, eftersom dennes egentliga arbetsuppgifter kunde bli lidande.

VII. Departementschefen.

Jag torde först få behandla framställningarna om anslag till försöksgårdarna å driftbudgeten.

Till kostnaderna för försöksverksamheten har för innevarande budgetår avsetts 130 400 kronor. För nästa budgetår har detta belopp föreslagits skola höjas med 15 500 kronor. Av höjningen faller huvuddelen på Stenstugu och Röbbäcksdalen. Då enligt vad som framgår av den föregående redogörelsen utbyggnaden av dessa gårdar nu fortskridit så långt, att en viss om än tills vidare begränsad försöksverksamhet beräknas kunna äga rum därstädes under nästa budgetår, är det erforderligt, att medel ställes till förfogande för sådant ändamål. Jag vill för övrigt här erinra om att en tjänst såsom föreståndare vid Stenstugu försöksgård numera ledigförklarats. Mot de äskade beloppen har jag icke något att invända. Jag tillstyrker alltså, att till försöksverksamhet vid Stenstugu skall anvisas 2 000 kronor för nästa budgetår samt att det för Röbbäcksdalen avsedda beloppet för dylik verksamhet skall höjas med 10 000 kronor till 12 000 kronor. Däremot anser jag mig icke kunna förorda någon uppräknig av medelsanvisningen till Offers försöksgård. Kostnaderna för försöksverksamheten vid försöksgårdarna bör alltså upptagas till $(130\,400 + 2\,000 + 10\,000 =)$ 142 400 kronor för nästa budgetår.

Vad härefter angår kostnaderna för investeringar är det enligt min mening ofrånkomligt, att Stenstugu och Röbbäcksdalens försöksgårdar erhåller de begärda levande och döda inventarierna. Detta torde för övrigt vara en nödvändig förutsättning för att på sätt nys nämnts en försöksverksamhet överhuvud taget skall kunna upptagas vid gårdarna. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att erforderliga medel skall ställas till förfogande för anskaffning av ifrågavarande inventarier. Då de verkställda kostnadsberäkningarna torde böra godtagas, bör för ändamålet anvisas för Stenstugu $(27\,500 + 32\,000 =)$ 59 500 kronor och för Röbbäcksdalen 37 000 kronor. Med hänsyn till att den nya ekonomibyggnaden vid Öjebyns försöksgård nu är färdig att tagas i bruk och då det uppenbarligen är önskvärt, att de planerade utfodringsförsöken därstädes icke skall fördröjas, vill jag vidare tillstyrka förslaget, att för inköp av nötkreatur till denna gård skall anvisas 50 000 kronor. Jag har icke heller något att erinra mot att för investeringar vid övriga, nu ej nämnda försöksgårdar skall beräknas ett oförändrat belopp av 61 000 kronor. Såsom högskolestyrelsen föreslagit bör härav disponeras 40 000 kronor för att fullfölja 1951/52—1953/54 års investeringsplan, 8 000 kronor för fortsatt täckdikning vid Lanna försöksgård samt återstående 13 000 kronor för de mest trängande inventarieanskaffningarna enligt den nya investeringsplan, som är under utarbetande vid högskolan. Sammanlagt skulle alltså till kostnader för investeringar behöva anvisas $(59\,500 + 37\,000 + 50\,000 + 61\,000 =)$ 207 500 kronor. I anslutning till vad jag uttalade redan i statsverkspropositionen (IX ht p. 27), bör emellertid någon medelsanvisning å tilläggsstat icke ifrågakomma. Nyssnämnda belopp bör således i sin helhet

hänförs till nästa budgetår. Då till kostnader för investeringar upptagits 106 000 kronor för innevarande budgetår, innebär vad jag nu föreslagit en ökning med $(207\,500 - 106\,000 =)$ 101 500 kronor.

Riktlinjerna för den fasta försöksverksamheten i Norrlands inland uppdrogs så sent som vid föregående års riksdag. Jag är därför principiellt av den uppfattningen, att åtminstone en viss tids erfarenhet av verksamheten bör avvaktas, innan en ökning av medelsanvisningen till densamma övervägs. Enligt vad jag inhämtat har det emellertid redan nu visat sig, att det anvisade beloppet å 25 000 kronor är alltför knappt tillmätt för att möjliggöra en verksamhet även i den begränsade omfattning, som nyssnämnda riksdagsbeslut innebär. Med hänsyn härtill är jag beredd att tillstyrka en viss anslagshöjning. För min del vill jag sålunda föreslå, att ytterligare 7 500 kronor skall beräknas för verksamheten. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av högskolestyrelsen, närmare besluta om dispositionen av beloppet.

I det föregående har jag tillstyrkt anslagsökningar å tillhopa $(12\,000 + 101\,500 + 7\,500 =)$ 121 000 kronor. Då emellertid de särskilda uppbringningsmedlen från försöksgårdarna synes kunna uppräknas i större mån än kostnaderna för jordbruksdriften väntas stiga, torde en utgiftsminskning bli möjlig. Beträffande storleken av denna kan jag ansluta mig till högskolestyrelsens beräkningar utom på en punkt. Trots att jag i statsverkspropositionen (IX ht p. 19) ej ansett mig kunna biträda förslaget att överföra bokhållaren vid Wiad till högskolans stat, bör nämligen enligt min mening nyssnämnda båda poster såvitt angår samtliga försöksgårdar utom Stenstugu och Röbbäcksdalen kunna balanseras mot varandra. Utgiftsminskningen kan på så sätt uppskattas till 12 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, bör anslaget till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar för budgetåret 1954/55 uppföras med $(298\,000 + 121\,000 - 12\,000 =)$ 407 000 kronor. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 109 000 kronor.

Jag övergår härefter till frågan om anslag till byggnadsarbeten vid försöksgårdarna. För dylika arbeten har högskolestyrelsen äskat sammanlagt 516 200 kronor. Därjämte har Röbbäcksdalsutredningens i det föregående anmälda betänkande samt byggnadsstyrelsens i anslutning därtill verkställda undersökningar visat, bland annat, att kostnaderna för de vid 1952 års riksdag beslutade ekonomibygnaderna ävensom driftsledarbostaden vid Röbbäcksdalens försöksgård icke torde kunna hållas inom ramen för anvisade medel. Ett ytterligare medelsbehov för dessa byggnadsföretag å tillhopa 191 000 kronor har sålunda anmälts.

Det torde enligt min mening vara uppenbart, att det i nuvarande läge icke är möjligt att tillgodose alla dessa anspråk. För min del anser jag, att endast de mest angelägna ändamålen nu kan komma i betraktande. Med denna utgångspunkt vill jag i första hand tillstyrka, att de ytterligare kostnaderna för ekonomibygnaderna och driftledarbostaden vid Röbbäcksdalen

lens försöksgård skall täckas. Mot storleken av det härför beräknade beloppet synes i och för sig icke vara något att erinra. Enligt vad jag inhämtat har emellertid förut omförmälda, till diverse yttre arbeten redan anvisade anslag å 100 000 kronor ännu icke kunnat tagas i anspråk för sitt ändamål. Det synes därför lämpligt, att detta anslag i stället får disponeras för nu avsedda yttre arbeten m. m. Härigenom kan den i förevarande sammanhang erforderliga medelsanvisningen begränsas till 91 000 kronor. Jag vill emellertid samtidigt understryka, att jag förutsätter, att de sålunda ianspråktagna tidigare anvisade medlen skall ersättas genom nytt anslag, så snart de arbeten, för vilka medlen ursprungligen avsetts, blir aktuella. Såsom framgår av det föregående ingår i de nu behandlade ekonomibyggnaderna även det svininstall, till vars utbyggnad i enlighet med av byggnadsstyrelsen uppgjorda ritningar högskolestyrelsen i sin framställning begärt 20 000 kronor utöver tidigare anvisade 25 000 kronor. Enligt min uppfattning är denna utbyggnad önskvärd. Jag förordar därför, att till uppförande av sagda svininstall skall ställas till förfogande ytterligare 20 000 kronor. Vidare torde det av högskolestyrelsen begärda beloppet å 9 500 kronor till utredningskostnader för djurstallar vid Röbbäcksdalen vara ofrånkomligt, även om beloppet i och för sig synes högt. För byggnadsarbeten m. m. vid Röbbäcksdalens försöksgård skulle alltså behöva upptagas (91 000 + 20 000 + 9 500 =) 120 500 kronor.

I detta sammanhang torde jag få framhålla, att Röbbäcksdalsutredningen och byggnadsstyrelsen beräknat avsevärda merkostnader även för vissa andra redan beslutade, i det föregående ej närmare omförmälda byggnadsföretag vid Röbbäcksdalen. Dessa senare företag jämte de nyss behandlade har hänförts till en första byggnadsetapp. Då jag emellertid här ansett mig böra inskränka mig till att endast upptaga frågan om ytterligare medel till ekonomibyggnaderna och driftsledarbostaden, medför detta att den första etappen kommer att bli begränsad till sistnämnda byggnader. Med anledning härav vill jag understryka, att jag givetvis delar utredningens och byggnadsstyrelsens uppfattning, att det i och för sig varit önskvärt att den första byggnadsetappen kunnat få den ursprungligen avsedda omfattningen. Jag vill sålunda betona, att den ståndpunkt, jag nu sett mig nödsakad att intaga, enbart är beroende av den återhållsamhet i den statliga investeringsverksamheten, som alltjämt bör iakttagas.

Med de utgångspunkter, jag förut angivit, kan jag beträffande övriga försöksgårdar endast tillstyrka följande förslag. För Stenstugu försöksgård bör till inredning av den gamla ladugården till svinhus m. m. samt till uppförande av silosbyggnad anvisas de äskade beloppen å 22 000 respektive 5 000 kronor. Vidare synes yrkandet om 3 200 kronor till installerande av oljeeldningsaggregat vid Ugerups försöksgård vara av den angelägenhetsgrad, att det bör bifallas. Slutligen torde det vara ofrånkomligt, att erforderliga medel ställes till förfogande för den del av kostnaderna för det av högskolestyrelsen närmare omförmälda torrlägningsföretaget vid Öjebyns försöksgård, som faller på mark hörande till denna gård. Såsom högskolestyrelsen

anfört, bör för detta ändamål upptagas ett avrundat belopp av 20 000 kronor.

Till Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar skulle följaktligen erfordras ett investeringsanslag av tillhoppa (120 500 + 22 000 + 5 000 + 3 200 + 20 000 =) 170 700 kronor för nästa budgetår. Då för dylika ändamål anvisats ett anslag av 45 000 kronor för löpande budgetår, innebär ett bifall till mina nu framlagda förslag en ökning av medelsanvisningen med 125 700 kronor.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen har Sunne köping och Stora Sunne kommun i enlighet med tidigare utfästelse numera hembjudit Kungl. Maj:t och kronan den mark, som avsetts för den vid 1949 års riksdag beslutade försöksgården vid Sunne i Värmlands län. Tillika har överlämnats, bland annat, erforderliga åtkomsthandlingar ävensom i fastigheterna intecknade skuldebrev. Vid sådant förhållande synes det, därest riksdagen icke har något att erinra däremot, icke böra möta något hinder att gåvan nu mottages. I enlighet med vad statskontoret och överinspektören för försöksväsendet anfört, torde fastigheterna i avbidan på försöksverksamhetens igångsättande böra förvaltas av lantbruksnämnden i Värmlands län. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera meddela de föreskrifter, som må bli erforderliga med anledning av mottagandet av ifrågakvarande fastigheter. Därvid torde även få upptagas det av statskontoret väckta spörsmålet om dispositionen av viss fastigheterna berörande arrendeavgäld.

Vad slutligen angår den av 1951 års Wiadskommitté framlagda promemorian har denna, såsom framgår av det föregående, mötts av vissa invändningar. Särskilt gäller detta kommitténs förslag rörande Wiad-avdelningens ställning inom försöksverksamheten i rent organisatoriskt hänseende. Från flera håll har sålunda förslaget direkt avstyrkts på denna punkt, främst av den anledningen att den nuvarande organisationen genomfördes så sent som den 1 januari 1950. Av samma skäl anser icke heller jag mig för närvarande kunna förorda någon ändring av avdelningens organisation. Kommitténs förslag i denna del torde sålunda icke böra föranleda någon åtgärd.

Däremot synes onekligen vissa skäl kunna åberopas för ett genomförande helt eller delvis av kommitténs uppläggning av den fortsatta verksamheten vid Wiad. Emellertid är att observera, att kommitténs förslag i ämnet i flera viktiga hänseenden bygger på ett bifall till omorganisationsförslaget. Med hänsyn härtill och då meningarna på vissa punkter gått isär även i fråga om nu förevarande delar av förslaget, torde enligt min åsikt tillräckliga skäl ej heller här föreligga för att vidtaga någon ändring i bestående förhållanden. Jag anser alltså, att verksamheten vid Wiad tills vidare bör fortsätta i den utformning den nu har.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

Kungl. Maj:ts proposition nr 122.

1) till *Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Statens försöksgårdar* å riksstaten för budgetåret 1954/55 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 407 000 kronor;

2) till *Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar* å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 170 700 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Arne Beckman.